

Hvis Norge kan vise til en systematisk tilnærming, er det mye enklere å forklare hvorfor vi forbruker så mange forsøksdyr, skriver artikkelforfatterne. Foto: Aleksander Nordahl

Innlegg

Adrian Smith, Chris Noble, Tore S. Kristiansen, Ingunn Sommerset og Kristine Gismervik

Norge bruker over to millioner forsøksdyr i året

Fiskeforsøk kan sammenlignes med pattedyrforsøk når det gjelder belastningen som dyrene er blitt utsatt for. Bør vi da akseptere et forbruk på to millioner fisk i året.

Adrian Smith, professor & sekretær, Norecopa, Chris Noble, seniorforsker, Nofima & styreleder, Norecopa, Tore S. Kristiansen, forskningssjef, Havforskningsinstituttet & leder, Nasjonal komité for beskyttelse av forsøksdyr, Ingunn Sommerset, seksjonsleder, Veterinærinstituttet, og Kristine Gismervik, Fagansvarlig fiskevelferd, Veterinærinstituttet & medlem av Den nasjonale forskningsetiske komité for naturvitenskap og teknologi (NENT)

● **Norge bruker** for tiden cirka 2,3 millioner forsøksdyr i året. Ulikt andre land i Europa er 97 prosent av disse fisk. Det gjenspeiler at vi er en etablert fiskeri- og oppdrettsnasjon med betydelig forsknings- og utviklingsaktivitet. I enkelte forsøk kan det være flere titall tusen fisk. Slike forsøk er nødvendige for å teste ny teknologi og metoder i en skala som er relevante for fisk under kommersielle forhold. Er det misvisende å sammenligne tallene fra fiskeforsøk med laboratorieforsøk på mus? Og bør vi da akseptere et forbruk på to millioner fisk i året? Tallene fra utførte dyreforsøk som Mat-

tilsynet innhenter, er direkte sammenlignbare med tallene fra de andre europeiske land. Et dyreforsøk er definert som en prosedyre som påfører et dyr en belastning som minst tilsvarer et nålestikk eller lignende. Over denne terskelen er dyreforsøk delt inn i kategoriene lett, moderat og betydelig belastende. Ren overvåkning av dyr (f.eks. med videokamera i en merd) er ikke definert som dyreforsøk. Human avliving av fisk med påfølgende obduksjon, eller prøvetaking i en kommersiell setting, er heller ikke dyreforsøk, selv om det forskes på prøvene. Der som mange tusen laks i en merd inngår i statistikken, er det fordi de alle er blitt påført en belastning som overstiger terskelen. Det er med andre ord helt legitimt å sammenligne fiskeforsøk med pattedyrforsøk, når det gjelder belastningen som dyrene er blitt utsatt for. En grundig sammenligning av antallet dyr i de ulike belastningskategoriene vil kunne gi oss verdifull innsikt. Norecopa er i gang med en slik analyse. EU har en nullvisjon for bruk av forsøksdyr. Dette kan virke uoppnåelig, og EU innser at dyreforsøk må fortsette så lenge det ikke finnes vitenskapelige akseptable alternativer. Det er imidlertid flere opplagte områder for en større innsats, særlig med de mest belastende forsøkene. Det britiske senter for alternativer til dyreforsøk er midt i et stort prosjekt, i samarbeid med Verdens helseorganisasjon, hvor de evaluerer om det virkelig er behov for alle dyreforsøkene som foretas ved utvikling og testing av vaksiner til mennes-

EU har en nullvisjon for bruk av forsøksdyr

ker. Et tilsvarende senter i Norge kunne utført lignende arbeid med fiskevaksinene. Det er mange ulike måter å fremme arbeidet med alternativer til dyreforsøk. Man snakker gjerne om «de 3 R-ene»: Replace, Reduce og Refine. Dyreforsøk som per i dag ikke kan erstattes med metoder under terskelen, bør reduseres i omfang og forbedres slik at belastningen er i den mildest mulige kategorien. I tillegg må det sikres at forsøkene er relevante, pålitelige og reproducerbare. Hvis Norge kan vise til en slik systematisk tilnærming, er det mye enklere å forklare hvorfor vi forbruker så mange forsøksdyr. Det kan være nyttig å se hvordan andre land arbeider med den samme problematikken. Sverige, for eksempel, har et livskraftig 3R-senter med ni ansatte og 15 millioner i årlige driftsmidler, og det svenske forskningsrådet øremerker om lag 15 millioner i året til 3R-forskning. Dette i et land som bruker cirka en sjettedel av antallet forsøksdyr som Norge bruker. Etableringen av et fysisk 3R-senter i Norge vil vise Europa at vi ikke bare bidrar til forsøksdyrstatistikken, men også deltar aktivt i det internasjonale arbeidet med å forbedre, redusere og til slutt erstatte dyreforsøk.